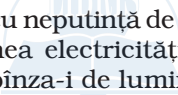

7

Cîteva luni mai tîrziu, în ziua plecării, sosia se află într-o provincie minieră din Nord, la o bătaie de pușcă de graniță. Rostește un ultim discurs pe treptele reședinței guvernatorului Cesare Elpidio de Menezes Martins. Deasupra lui, pe întreaga fațadă a palatului, un portret gigantic al lui Pereira. La picioare, piața centrală a orașelului, neagră de atîta lume. Lîngă el, guvernatorul Cesare Elpidio în uniformă albă, trei dintre cei mai avuți moșieri ai regiunii, cîțiva ofițeri din gardă, căpetenii de sate... și Manuel Callado Crespo, care nu lipsește la nici o deplasare oficială. Vreo zece camioane alcătuiesc un semicerc în jurul palatului guvernatorului. Sînt acoperite cu niște prelate albe, ca niște tabernacole ascunzînd promisiunea unor minunății. Sosia, stînd în picioare pe trepte, deasupra camioanelor și în fața mulțimii, joacă rolul unui președinte care nu vine niciodată fără cadouri. E ultima sa reprezentație. Rostește ultimul său discurs de președinte. Pe seară, o s-o tulească. Va fi înlocuit, la rîndu-i, de o sosie.

De-o lună încoace, peste tot pe unde a trecut, a rostit același discurs: o pledoarie, redactată de Pereira, asupra necesității transformării țaranului în miner. Exploatarea subsolului trebuie să fie prioritară, asta e marea afacere a momentului. Progresul o cere, afirmă președintele din înaltul treptelor. Evoluție necesară, afirmă președintele,

cu neputință de ocolit, afirmă președintele, asemenea electricității care „țese în noaptea noastră pînza-i de lumină“. Apoi președintele arată spre stîlpii de curent electric înfiți de curînd împrejurul pieței. Președintele își mai și face auditoriul să rîdă. Întrebă, de pildă, dacă vreo sfîntă maică, fie și una singură în toată regiunea, eventual chiar aflată în această adunare, ar fi putut să prevadă că „o să faceți zi sau noapte în dormitor printr-o simplă apăsare cu degetul pe o micuță banană“. Cu toate că locuiesc într-o singură încăpere, că dorm cu toții în hamace, că fac lumină cu ulei care sfîrîie, cu toate că nici unul dintre ei nu-și poate închipui cum arată această banană magică, rîd cu toții fericiți, ca și cum micuța banană ar fi atîrnat de-adevăratele deasupra lor, la prora unui pat matrimonial. Au încredere desăvîrșită în cuvîntul președintelui! Nu l-a ucis el pe călăul din Nord? Au venit cu mic, cu mare să-l asculte! Și-or să se-nghesuie să-și încredințeze păsurile Urechii lui, sub copacul-flacăra cu ghirlande roșii de flori, în ograda bătrînului Cesare Elpidio! Președintele le vorbește precum un ceaslov ilustrat. Îi convinge să-și schimbe săpăligele țărănești pe tîrnăcopul de miner. Știu ei oare care e diferența dintre o vînată și un bulgăre de aur? Ghicitoare. Președintele le spune această ghicitoare. Diferența dintre vînată și bulgăre. Da sau ba? Știu? Nu știu? Președintele se distrează așteptînd răspunsul. Pînă și cei care au mai auzit discursul în altă parte se feresc să-i răspundă, pentru că e minunat cînd președintele se preface că așteaptă. În clipele alea pare atît de apropiat, e cot la cot cu tine ca un tovarăș de tejea care coace o poantă bună.

— Vînată te lasă s-aștepți, în timp ce bulgărele de aur nu te-așteaptă decît pe tine, șleahtă de nătărăi, asta-i diferența!

După care se-apucă să-l imite pe țăranul care așteaptă să se facă vînăta și toată adunarea izbucnește în rîs. Oficialitățile de pe trepte sînt năpădite și ele de rîsul pieței. Cît de comic poate să fie țăranul care așteaptă o vînăta!

— Aurului nu-i pasă de secetă, continuă președintele, devenit serios. Aurul e la adăpost de trecerea timpului și de intemperii. Aurul, argintul, cuprul, nichelul, petrolul și akmadonul stau acolo unde Cel de Sus le-a ascuns pentru ca omul să le găsească și să le împartă cu semenii lui.

Președintele lasă clipele să se răzlețească între fraze. Deodată, o întrebare:

— Vreți să vină niște străini să extragă aurul pe care Dumnezeu l-a ascuns sub pămîntul vostru?

(N-a zis „nostru“, a spus pămîntul „vostru“...)

Nu, urlă mulțimea, fără mineri străini, nu.

Așa glăsuiește președintele. E un discurs mai delicat decît pare. Se adresează țăranilor din Nord, chiar cei pe care răposatul General Președinte i-a masacrat cîndva tocmai pentru că refuzau să-și părăsească ogoarele ca să coboare în mină.

— Bineînțeles că e nevoie de țărani! Am spus gluma cu vînăta ca să vă fac să rîdeți, însă e nevoie de țărani, și de *vaqueiros*, și de vînători, pentru că ei înseamnă viață și un burdihan plin pentru mineri! Cînd minerii vor obosi și se vor face la rîndul lor țărani, țăranul va înșfăca tîrnăcopul minerului, iar minerul, sapa țăranului, pentru că e nevoie ca și țăranul să se îmbogățească, și minerul să respire, iar asta se cheamă fraternitate și în ea stă forța patriei noastre: fraternitatea voastră – ea este forța nemăsurată a patriei noastre!

(De data asta a zis „noastră“, „patria noastră“.)

Desigur, ovații.

Așa grăiește președintele. În următorul stol de fraze, va preamări regularitatea salariului față de nesiguranța recoltelor. Salariul minerului e ca o ploaie sănătoasă la fiecă sfârșit de săptămână. Deschizi palmele sîmbătă seara și ele ți se umplu, nu mai există anotimp secetos! Atît doar că au auzit că mina mai degrabă ucide decît hrănește, că niște maiștri înarmați îi vor trata ca pe sclavi și că nici un fir de aur n-o să le ajungă în buzunare. Așa se zvonește, nu? Ba chiar și martorii direcți spun asta! Ați auzit asemenea lucruri din gura celor care s-au întors, niște cumetri pe jumătate morți care și-au văzut verii striviți în galeriile proptite de mîntuială, luați de șuvoaie de noroi, hăcuiți la descoperirea primului bulgăre de aur, mistuiți de febra minerului, uciși de smin-teala galbenă. Așa-i? Ei bine, ăsta-i adevărul! exclamă președintele. Martorii voștri au spus un adevăr! Vede cum vorba „adevăr“ li se întipărește pe chipuri. Adevărul adevărat! repetă el. Înainte să adauge, mult mai încet, într-un mîrșit de furie, de parcă s-ar fi jurat pe propria-i viață:

— Însă asta se-ntîmpla înainte să vin eu.

Așa vorbește președintele.

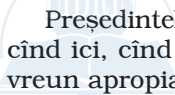
— Priviți-mă-n ochi! Hai, cu toții, fix în ochi!

Și toți, pînă și cei mai îndepărtați de treptele palatului, aflați de cealaltă parte a pieței, caută ochii președintelui și fiecare, personal, se cufundă într-înșii.

— Mă vedeți pe mine mințindu-vă precum răposatul General Președinte?

Să chibzuiască bine! I-a scăpat el oare de călăul acela ca să-i înșele la rîndul lui, aici, el, pe ei? Eu? Eu?! Îi vede cum fac „nu“ din cap, îi aude zicînd „nu“.

— M-au trimis aici morții voștri: tatăl tău, pe care l-am răzbunat! Fratele tău, pe care l-am răzbunat!

Președintele își zvîrle arătătorul spre mulțime, cînd ici, cînd colo, și toți cei care și-au pierdut vreun apropiat în înspăimîntătoarea represiune se simt arătați de degetul răzbunătorului.

Așa grăiește președintele.

După care anunță o surpriză.

— Descoperiți camioanele!

Camioanele sînt înțesate cu materiale nou-nouțe: site, tîrnăcoape, lămpi cu acetilenă, trusa completă a minerului, comoara căutătorului de aur, totul pe gratis, oferit de trei dintre cei mai mari moșieri ai regiunii:

— Don Mercucio Martins a dat lămpile, Don Theobaldo de Menezes Pereira, sitele, Dona Cunha da Ponte, mătușa mea, restul...

Așa grăiește sfîntul președinte, care va veghea personal la sănătatea minerului și la belșugul țăranului...

— Personal!

Dar sosia, în sinea-i, își zice altceva.

Sosia deja nu mai e acolo.

Comedia a luat sfîrșit, e ultimul meu discurs. Nu voi fi eu acela care o să vă asculte plîngerile, astă-seară, la umbra arborelui cu flori roșii de la Cesare Elpidio, va fi un alt eu-însumi care n-o să fiu eu.

8

Într-adevăr, în aceeași seară a trecut granița, galopînd spre mare. Marea nu-i chiar așa aproape. Ca să ajungi la ea, trebuie să străbați jumătate de continent. Ține în mînă hățul catîrului care-i poartă calabalicul, armele, apa, muniția, aparatul de proiecție și cutiile cu filme. Galopează, atît cît poate de repede un catîr să țină urma unui cal în galop. Aidoma lui Pereira din fabulă, e și el un om care se străduiește să fugă de propriu-i destin. Va eșua și el, dar și el merită să-i fie povestită încercarea. Deocamdată nu are alt gînd decît să lase granița cît mai departe în spatele său. Cînd va fi străbătut continentul, va avea îndeajuns avînt ca să sară peste ocean. Oh! da, dac-ar fi după el, ar zbura doar dintr-un filfiit de aripă pînă-n Americky! Din fericire, e o noapte cu lună; din zare-n zare pietricelele drumului desenează o privese albă, punctată de stîlpii de electricitate. Cînd se vor trage fire între stîlpi, cînd se vor pune șine de cale ferată pe lîngă ei, cînd trenurile se vor avînta pe aceste șine, uriașa tălăzuire a liniei electrice va da cadență călătoriilor.

Galopează, prin urmare, galopează, merge pe calea viitorului drum al electricității.

Dar orele trec,

stîlpii dispar,

poteca se pierde printre mărăcinii din *caatinga*,